

OPEX

www.opex.ir

mail@opex.ir

گزارش تحلیلی روند صادرات محصولات پتروشیمی در سال های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

شناسنامه گزارش:

تهیه شده در واحد پژوهش اتحادیه صادرکنندگان فرآورده های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

تهیه و تدوین: محمدعلی پوراابراهیم، رضا زمانی

ناظر: فریدون اسعدی، هادی ابراهیمی

تاریخ انتشار: اردیبهشت ماه ۱۴۰۳

مقدمه

بررسی وضعیت کنونی صنعت پتروشیمی و مسیر آینده این صنعت به عنوان یکی از مهم‌ترین صنایع کشور اهمیت زیادی دارد. هم‌چنین صنعت پتروشیمی به عنوان یکی از پر بازده ترین صنایع کشور و به منظور پرهیز از خام فروشی با دارا بودن مزایای نسبی ناشی از بهره مندی از منابع عظیم نفت و گاز، تقاضای بالای بازار داخلی، موقعیت استراتژیک منطقه ای و نیروی انسانی متخصص و حرفه ای، نقش پر اهمیتی در رشد اقتصادی و توسعه پایدار کشور ایفا می‌نماید و بی تردید چشم انداز روشنی در آینده اقتصادی کشور تصویر می‌نماید. بنابراین لازم است که حتما به این صنعت توجه شود و سیاستمداران اقتصادی و سیاست‌گذاران سیاسی بررسی و مدام درباره آن فکر شود.

بررسی درجه اهمیت صنعت پتروشیمی

صنعت پتروشیمی به عنوان یکی از بخش‌های اصلی صنعت کشور، طلایه دار ایجاد ارزش افزوده از منابع نفت و گاز است. این صنعت به عنوان مقام نخست صادرات غیر نفتی در راستای شکوفایی اقتصادی کشور، توسعه پایدار، بومی سازی فناوری، توسعه صنایع پایین دستی و ایجاد اشتغال نقش اساسی بر عهده دارد. اصلی ترین مزیت این صنعت در ایران تنوع خوراک، دسترسی به آب‌های آزاد و نیروی انسانی متخصص است.

همکاری و تعامل با شرکت‌ها، سازمان‌ها و مجامع تخصصی بین المللی از عوامل مهم تاثیرگذار در سرعت رشد و توسعه اقتصادی پایدار کشور می باشد. صنعت پتروشیمی به عنوان یکی از ارکان رشد و توسعه اقتصادی کشور نیز از این قاعده مستثنی نبوده و می‌بایست با رویکرد هوشمندانه، ارتباطات و تعاملات موثر و پایدار منطقه ای و فرامنطقه ای را ایجاد و گسترش دهد.

توسعه صنعت پتروشیمی بر چهار رکن خوراک، سرمایه‌گذاری، فناوری و بازار استوار است. در سال‌های گذشته کشور ایران مزیت‌های سرمایه‌گذاری و فناوری را به تدریج از دست داده است. از طرفی توسعه صنعت پتروشیمی در کشور عموماً بر پایه خوراک‌های در دسترس صورت گرفته و شاید بتوان گفت رکن بازار کمتر از بقیه رکن‌ها مورد توجه قرار گرفته است. در نتیجه با توجه به محدودیت‌هایی که در حال ایجاد شدن در تامین خوراک صنعت پتروشیمی هستند، صنعت پتروشیمی باید به سمت توسعه در راستای طولی زنجیره ارزش حرکت کند. در کنار تغییر رویه در توسعه پایین‌دست، باید فرصت سرمایه‌گذاری و انتقال فناوری در بخش‌های بالادستی فراهم گردد. این موضوع نیز شایان ذکر است که در سال‌های پس از خصوصی‌سازی به دلیل عدم ایجاد نهادهای موثر توسعه‌گری و تنظیم‌گری و شکل‌گیری هلدینگ‌های تخصصی متنوع و متعدد، منجر به این گردید که این صنعت برنامه‌پذیر نباشد. تعریف طرح‌های متعدد و عدم توان در تامین منابع مالی کلیده این طرح‌ها سبب شده است که طرح‌های نیمه

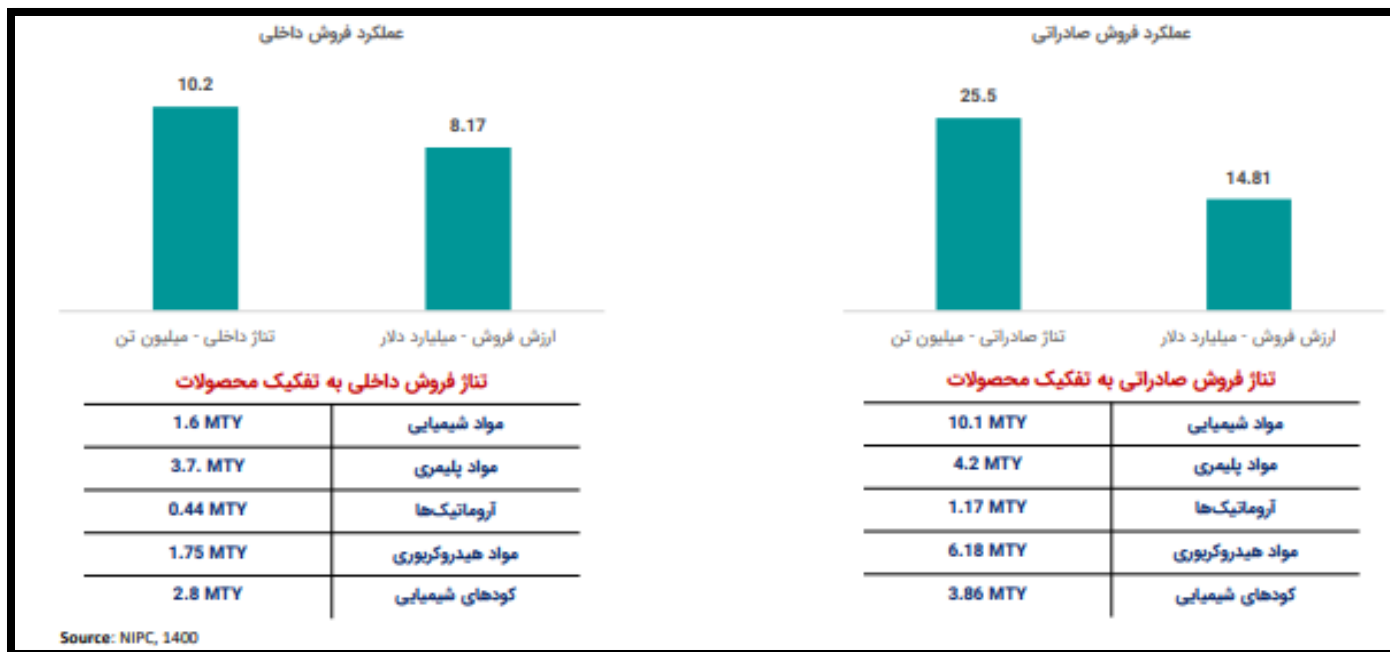

تمام این صنعت قابل توجه باشد و طبیعتاً تاخیر در بهره‌برداری از طرح‌ها منجر به از دست رفتن فرصت‌ها جهت تصاحب بازار خواهد شد

کلیات عملکرد صنعت پتروشیمی ایران در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

همان‌طور که در شکل ۱ مشخص است در سال ۱۴۰۰ حدود ۱۰.۲ میلیون تن محصولات پتروشیمی در بازار داخلی به فروش رسیده و از این مسیر ۸.۲ میلیارد دلار درآمد زایی مجتمع‌های پتروشیمی بوده است. بر همین اساس متوسط قیمت فروش داخلی محصولات پتروشیمی حدود ۸۰۰ دلار بر تن در سال ۱۴۰۰ بوده است. در بخش صادراتی نیز ۲۵.۵ میلیون تن محصولات پتروشیمی با ارزش ۱۴.۸ میلیارد دلار صادر شده است که نشان‌دهنده متوسط ارزش صادراتی ۵۸۰ دلاری بوده است.

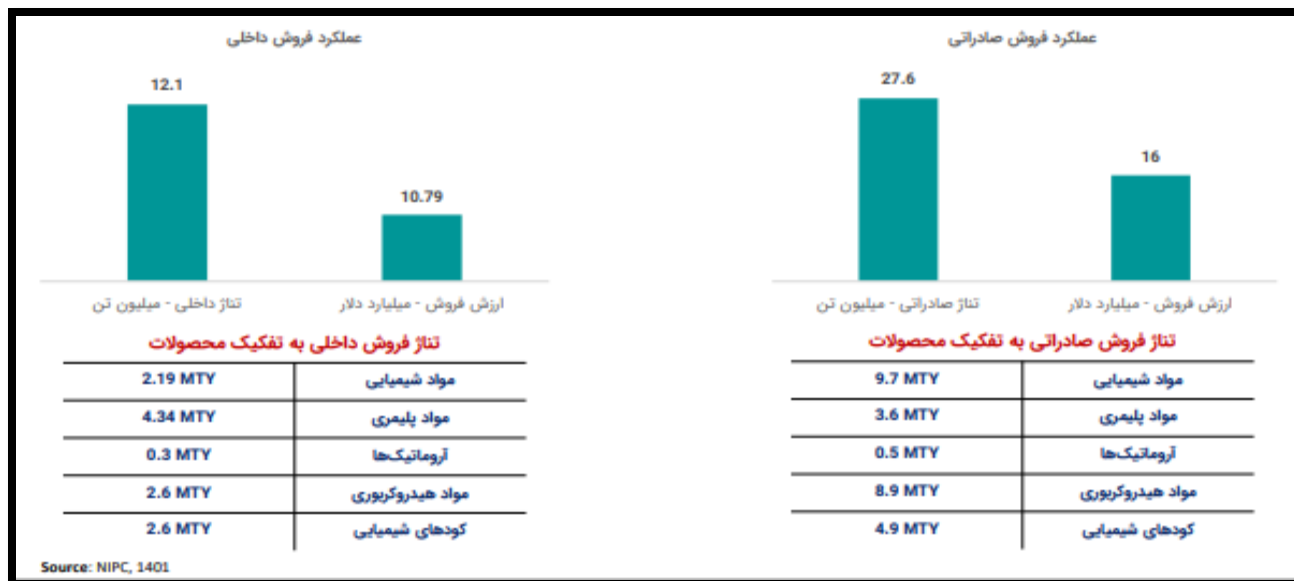
شکل ۱- عملکرد صنعت پتروشیمی در سال ۱۴۰۰

با توجه به شکل ۲، در سال ۱۴۰۱ حدود ۱۲.۱ میلیون تن محصولات پتروشیمی در بازار داخلی به فروش رسیده و از این مسیر ۱۰.۷۹ میلیارد دلار درآمد زایی مجتمع‌های پتروشیمی بوده است. بر همین اساس متوسط قیمت فروش داخلی محصولات پتروشیمی حدود ۹۰۰ دلار بر تن در سال ۱۴۰۱ بوده است. در بخش صادراتی نیز ۲۷.۶ میلیون تن محصولات پتروشیمی با ارزش ۱۶ میلیارد دلار صادر شده است که نشان‌دهنده متوسط ارزش صادراتی ۵۸۰ دلاری بوده است.

شکل ۲- عملکرد صنعت پتروشیمی در سال ۱۴۰۱

مقایسه کلیات عملکرد صنعت پتروشیمی ایران در سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

با توجه به شکل ۳، در عملکرد فروش داخلی، تناژ داخلی در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰ رشد ۱۹ درصدی، ارزش فروش داخلی نسبت به سال قبل رشد ۳۲ درصدی و در عملکرد صادراتی، تناژ صادراتی در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰ رشد ۸ درصدی، ارزش فروش صادراتی نسبت به سال قبل رشد ۸ درصدی رشد داشته است.

شکل ۳- عملکرد صنعت پتروشیمی در سال ۱۴۰۱

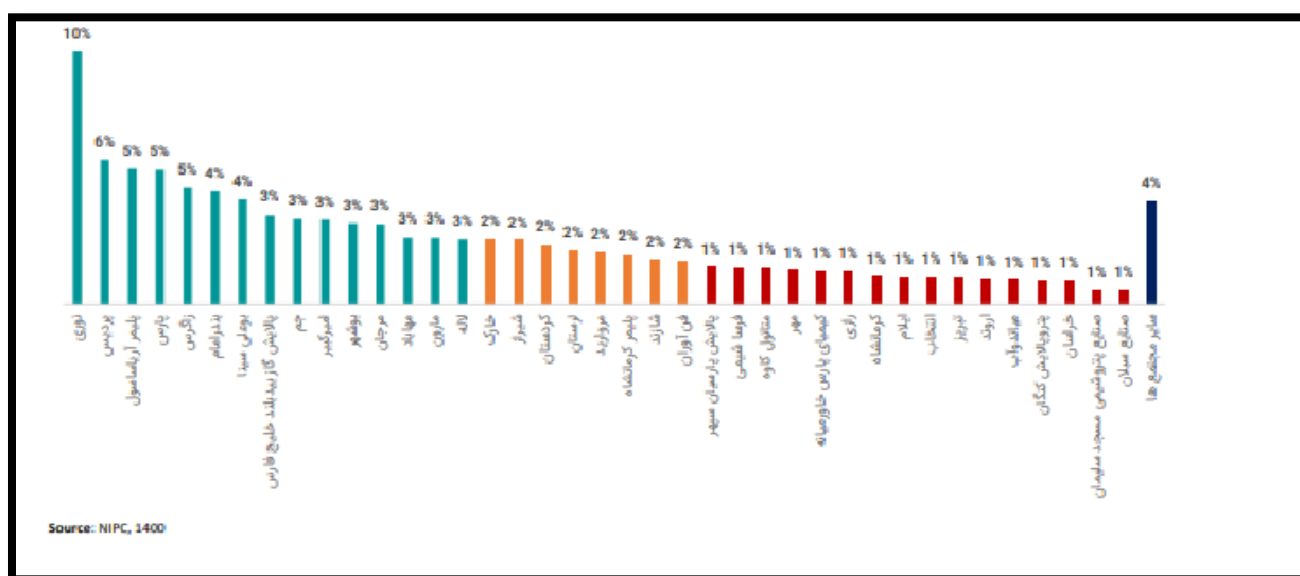

سهم پتروشیمی‌های مختلف در صادرات محصولات پتروشیمی سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

همان‌طور که در شکل ۴ مشخص است بیشترین صادرات در سال ۱۴۰۰ را پتروشیمی‌های نوری، پردیس، پلیمر آریا ساسول و زاگرس به ترتیب با ۱۰، ۵،۵ و ۵ درصد را به خود اختصاص داده‌اند. لازم به ذکر است که کل صادرات در سال ۱۴۰۰، (۱۴.۸) میلیارد دلار بوده است.

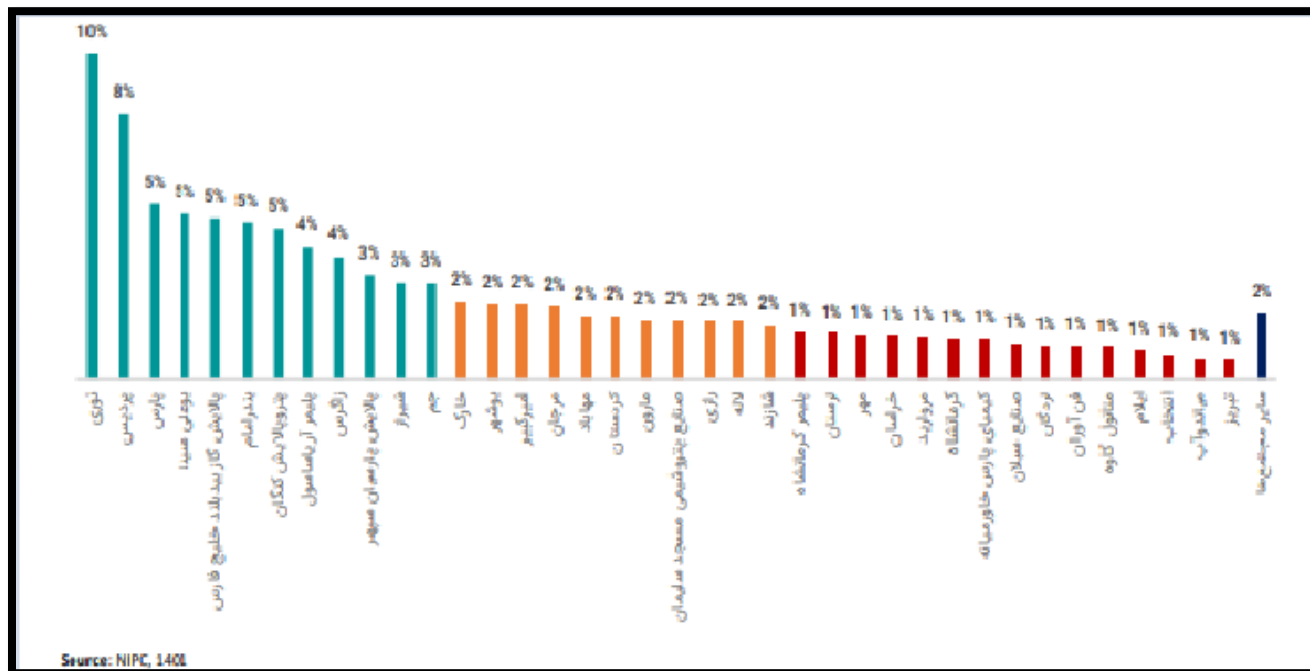
شکل ۴- سهم پتروشیمی‌ها در صادرات محصولات پتروشیمی در سال ۱۴۰۰

با توجه به شکل ۵، بیشترین صادرات در سال ۱۴۰۰ را پتروشیمی‌های نوری، پردیس، پارس، بوعلی سینا، پالایش گاز بید بلند خلیج فارس و بندر امام به ترتیب با ۱۰، ۸، ۵،۵ و ۵ درصد را به خود اختصاص داده‌اند. لازم به ذکر است که کل صادرات در سال ۱۴۰۱، ۱۶ میلیارد دلار بوده است. با توجه به شکل‌های ۴ و ۵ مشخص است؛ تقریباً ۳۵ مجتمع پتروشیمی حدود ۹۶ تا ۹۸ درصد از صادرات این صنعت را به خود اختصاص داده‌اند. این بدین معناست که تقریباً ۳۰ مجتمع پتروشیمی مطلقاً سهمی در صادرات پتروشیمی ایران یا ندارند و یا بسیار اندک است.

شکل ۵- سهم پتروشیمی ها در صادرات محصولات پتروشیمی در سال ۱۴۰۱

قیمت ریالی معامله شده برخی محصولات پلیمری در بورس کالا و فروش صادراتی به عنوان کامپاند

در حالی صادرات تعداد زیادی از پلیمرهای ایرانی به کشورهای همسایه متوقف شده است که آگاهان بازار دلیل آن را خریدارانی عنوان می‌کنند که در بورس کالا با بهانه کامپاندینگ محصولات پلیمری اقدام به خرید پلیمرها می‌کنند.

این گروه با دریافت سهمیه و مجوز، به بهانه کامپاند محصولات، این کالاها را با قیمت داخلی و به صورت ریالی و با ارزش نیمایی خریداری کرده و سپس با تغییر بسته بندی آن اقدام به صادرات غیرقانونی محصولات پلیمری و فروش به صورت دلاری به کشورهای همسایه می‌کنند و سبب توقف صادرات قانونی شده اند.

این در حالی است که تفاوت قیمت گذاری محصولات پلیمری با محصولات صادراتی به دلیل ارزش نیمایی حدوداً ۴۰ درصد است و اکثریت صادرات پلیمرها به بهانه کامپاند محصولات، با قیمتی حدوداً ۱۰ درصد پایین تر از صادرات به کشورهای دیگر انجام می‌شود.

پتروشیمی آریاساسول			پتروشیمی جم		
معادل دلاری قیمت ریالی معامله شده در بورس کالا	قیمت صادراتی	گرید صادراتی	معادل دلاری قیمت ریالی معامله شده در بورس کالا	قیمت صادراتی	گرید صادراتی
700 \$/ton	1084 \$/ton	LDPE LIM 1922	680 \$/ton	1011 \$/ton	HDPE PE100N
750 \$/ton	1124 \$/ton	LDPE 2130	570 \$/ton	1013 \$/ton	HDPE BL3
570 \$/ton	1004 \$/ton	HDPE 5510	650 \$/ton	1013 \$/ton	HDPE 5000S
620 \$/ton	1009 \$/ton	HDPE HBM 5110	570 \$/ton	698 \$/ton	HD52518
			610 \$/ton	1018 \$/ton	EX5
پتروشیمی سازند			پتروشیمی امیرکبیر		
معادل دلاری قیمت ریالی معامله شده در بورس کالا	قیمت صادراتی	گرید صادراتی	معادل دلاری قیمت ریالی معامله شده در بورس کالا	قیمت صادراتی	گرید صادراتی
740 \$/ton	1110 \$/ton	HDPE CRP100 black	670 \$/ton	1080 \$/ton	LDPE 2420H
			650 \$/ton	1000 \$/ton	HDPE EX3

جمع بندی و پیشنهادات

یکی از اصلی ترین تهدیدات صنعت پتروشیمی اختلاف ۵۰ درصدی قیمت دلار نیمایی و بازار آزاد است که این موضوع به صادرات محصولات پتروشیمی ایران آسیب می‌زند، به خصوص محصولات پلیمری تحت عنوان کامپاند صادرات می‌شود و با ادامه این روند قطعاً درآمدهای صادراتی صنعت پتروشیمی در سال ۱۴۰۳ نسبت به سال ۱۴۰۲ کمتر خواهد شد و به تبع آن منجر به کاهش درآمدهای ارزی کشور خواهد شد. به صورت دقیق تر بازارهای داخلی و صادراتی نرخ ارز آزاد را به عنوان یک داده اثرگذار واقعی پذیرفته‌اند و اصلاً نمی‌دانند دلار نیمایی چه چیزی است و با آن چه می‌کنند. قیمت دلار نیمایی تنها مکانیزمی برای قیمت‌گذاری برخی کالاهای خاص است و موجب نخواهد شد تا قیمت همه چیز یا ذهنیت افراد و انتظارات را تغییر دهد. این نرخ رقمی است که شاید تنها بازار آزاد ارز به آن نیم‌نگاهی داشته باشد ولی بازارهای واقعی حتی این نرخ را چک نمی‌کنند چه برسد که از آن تبعیت کنند.

About us

The section of oil, gas and petro-chemistry is the up-most and first industrial vantage of the country and the pivot of the Economy of Iran. Regarding the importance of this section and the need for coordinating and organizing the most active people in the field of production and exporting oil, gas, and petrochemical products, some forethoughtful

and job- makers in the private section of the country decided to come together to fight against the threats by using the opportunity of mass intelligence and potentials.

2023 Iranian Oil, Gas and Petrochemical products exports' association All Rights Reserved.

OPEX Publications

Website: <http://www.opex.ir>

Contact information: <http://www.opex.ir/en/aboutus/contactus>